

ЛІСОВИК Т.О.

студентка 4-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир

ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ЧЛЕНІВ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Сьогодні наша країна переживає нелегкі часи і потребує ефективного та швидкого реформування в усіх сферах суспільного життя, а особливо в галузі економіки. Україна має величезний аграрний потенціал, реалізувавши який можна вивести економіку країни на новий рівень. Одним з найважливіших інститутів в аграрній сфері є фермерські господарства, тому тема даного дослідження є надзвичайно актуальною.

Вивченням проблем правового забезпечення інституту фермерського господарства займалися такі вчені-юристи України як: Н.І. Титова, О.О. Погрібний, Т.П. Проценко, М.С. Долинська, М.В. Шульга, В.П. Жушман, П.Ф. Кулинич, Л.В. Логуш, Н.М.Оніщенко та інші.

Фермерське господарство є формою підприємництва громадян України, які виявили бажання виробляти сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою і реалізацією. Це форма організації сільськогосподарського виробництва громадян. Головним завданням господарства є забезпечення споживачів продовольством, продуктами харчування та сільськогосподарською сировиною. Метою діяльності фермерського господарства є отримання прибутку, що підкреслює підприємницький характер його діяльності.

Засновником фермерського господарства може бути дієздатний громадянин України, який досяг 18-річного віку, виявив бажання та пройшов професійний відбір на право створення фермерського господарства. Членами фермерського господарства можуть бути подружжя, їх батьки, діти, які досягли 14-річного віку, інші члени сім'ї, родичі, які об'єдналися для спільного ведення фермерського господарства, визнають і дотримуються положень статуту фермерського господарства. Склад фермерського господарства може збільшуватись або зменшуватись у зв'язку з народженням дітей чи вибуттям окремих його членів. Нові родичі можуть вступати до господарства за згодою всіх його членів. Кожен член господарства самостійно вирішує питання про вихід із нього, для цього не потрібен дозвіл інших членів [1].

Однією з важливих проблем членських відносин у фермерських господарствах є те, що на сьогодні в ЗУ «Про фермерське господарство» не існує статті, яка б регламентувала типові права та обов'язки членів фермерських господарств. Звісно врахувати специфіку кожного господарства складно, але діяльність фермерських господарств об'єднана спільними завданнями і метою, що значно спрощує завдання.

Також одним з питань, яке викликає багато дискусій навколо себе, є питання загальнообов'язкового державного соціального страхування і пенсійного забезпечення членів фермерських господарств. У ч. 1 ст. 34 ЗУ «Про фермерське господарство» зазначено, що члени фермерського господарства і особи, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом), підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню і пенсійному забезпеченню в порядку, встановленому законом. Але у той же час в ст. 11 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» в переліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню відсутні члени фермерських господарств, у п. 2 ч.1 ст.11 цього ж нормативно-правового акту в переліку таких осіб є члени колективних та орендних підприємств, сільськогосподарських кооперативів, але фермерське господарство не відноситься, до жодної з цих категорій.

Крім того, в ч. 1 ст. 4 ЗУ «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», в переліку платників відсутні члени фермерських і особистих селянських господарств. Ми можемо констатувати розбіжності в регулюванні одних і тих самих відносин, іншими словами виникає колізія норм права [2,3]. Отже, фермерське господарство, як юридична особа є страхувальником для фізичних осіб, які працюють у ньому на умовах трудового договору (контракту) і зобов'язані нараховувати на суми фактичних витрат на оплату праці найманих працівників внески на соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності та сплачувати їх у встановлені строки та в повному обсязі. Розмір єдиного внеску становить 38,11% від бази оподаткування, якщо робляться відрахування до всіх фондів (на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування; соціальне страхування на випадок безробіття; соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням та на соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності). Час роботи у фермерському господарстві для таких осіб зараховується до загального і безперервного стажу роботи на підставі записів у трудовій книжці і документів, що підтверджують сплату внесків на соціальне страхування [4].

Щодо членів фермерських господарств, то вони за бажанням можуть добровільно сплачувати внески до вищеперерахованих фондів. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 7 і п. 2 ч. 1 ст. 10 ЗУ «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», вони самостійно визначають для себе суму, на яку нараховуватиметься єдиний внесок. Члени фермерських господарств сплачують єдиний внесок залежно від вибраного виду загальнообов'язкового державного соціального страхування [5].

Для того, щоб добровільно застрахуватися, член фермерського господарства повинен подати у відповідний територіальний орган Пенсійного фонду України заяву. З особою, яка подала заяву про добровільну участь в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, після перевірки викладених відомостей, орган Пенсійного фонду України протягом 30 календарних днів з дня його отримання укладає договір про добровільну участь в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування. Особи беруть добровільну участь в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування протягом терміну, визначеного в договорі, але не менше одного року. Єдиний соціальний внесок вказані особи сплачують щомісячно до 20-го числа наступного місяця. Таким чином, учасники добровільного страхування права отримання страхового стажу та соціального захисту. Тобто, особи, які працюють у фермерському господарстві за трудовим договором (контрактом) підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, а члени цього ж господарства лише мають право на добровільне державне соціальне страхування.

Отже, з викладеного вище випливає, що в системі права існує два закони, які фактично суперечать один одному. На нашу думку, необхідно ліквідувати дану колізію норм права. А саме потрібно внести зміни до ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та ЗУ «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» і включити до списку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню членів фермерських господарств, тобто фактично визначити пріоритет ч. 1 ст. 34 ЗУ «Про фермерське господарство». Це дасть змогу зробити загальнообов'язковим державне соціальне страхування і пенсійне забезпечення членів цього господарства, а це означає своєрідну впевненість у майбутньому. Ці зміни й будуть слугувати своєрідною гарантією для членів фермерського господарства на отримання пенсії в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фермерське господарство» від 19 червня 2003р. // Офіційний вісник України. – 2003. – №29.
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 11.01.01 № 2213 // Голос України – 11.04.2001, с. 9 – 12.
3. Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 1 листопада 2011р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 2-3.
4. Шульга М.В., Жущман В.П., Кулинич П.Ф., Уркевич В.Ю. Х. Фермерське господарство. Навчально-практичний посібник. Х.: ТОВ «Одиссей», 2004. – 464 с.
5. Оніщенко Н. М. Деякі проблеми правового регулювання створення та діяльності фермерських господарств // Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – Вип. 23. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – С. 392 – 396.